

В. М. Лебедева

Спасович Володимир Данилович

СПАСОВИЧ Володимир Данилович (16(28). 01. 1829, м. Рєчиця Мінської губ., нині Гомельської обл., Білорусь — 13(26). 10. 1906, Варшава, похований у с. Лемешівка Подільської губ., нині Хмельницького р-ну Вінницької обл.) — правознавець, літературознавець, публіцист. Народився у сім'ї німкені та поляка. Закінчив Мінську гімназію (1845) і Санкт-Петербурзький університет зі ступенем кандидата права (1849), де 1851 захистив магістерську дисертацію «О правах нейтрального флага и нейтрального груза», а від 1857 працював професором кримінального права. Після студентських заворушень 1861 разом із групою професорів залишив університет, викладав кримінальне право в Училищі правознавства (Санкт-Петербург). Наприкінці 1850-х рр. готував до друку статuti Великого князівства Литовського, що не були надруковані через повстання 1863—64. Автор першого у Російській імперії «Учебника криминального права» (С.-Петербург, 1863), за який отримав ступінь доктора права. Однак 1864 царським указом цей підручник був заборонений і конфіскований, оскільки спеціальна жандармська комісія виявила у ньому «враждебные мысли, дурно пахнущие нормами гнилого Запада». Від 1866 займався адвокатською практикою, у 1870—90-х рр. — один із найвідоміших адвокатів Російської імперії. Член (1867—99), голова (1886—89) ради присяжних повірених Санкт-Петербурзької судової палати. Окрім проблем правознавства, досліджував історію і культуру народів Європи. Разом із *О. Пипінім* написав монографію «История славянских литератур» (Санкт-Петербург, 1879, т. 1; 1881, т. 2), що була перекладена нім., франц., чеською та ін. мовами. Вміщував публікації в часописах «Санкт-Петербургские ведомости» та «Вестник Европы». Від 1882 видавав г. «Крај» (Санкт-Петербург), від 1883 — тижневик «Ateneum» (Варшава). Очолював Шекспірівський гурток у Санкт-Петербурзі, був членом Польського літературного

товариства імені А. Міцкевича у Львові, почесним доктором Ягеллонського університету в Кракові (від 1900), співзасновником Варшавського наукового товариства. Від 1902 мешкав у Варшаві, також володів садибою в Лемешівці.

Основні праці

Об отношениях супругов по имуществу по древнему польскому праву. Санкт-Петербург, 1857; О теории судебно-уголовных доказательств в связи с судоустройством и судопроизводством. Санкт-Петербург, 1861; Права авторские и контрафакция. Санкт-Петербург, 1865; Новейшая история Австрии // Вест. Европы. 1866. № 1; *Polityka samobójstwa: uwagi nad pisemkiem Polska i Rossya w 1872 przez b. Członka Rady Stanu Królestwa Polskiego*, Drezno 1872. Poznań, 1872; Mickiewicz i Puszkina przed pomnikiem Piotra Wielkiego: dwa odczyty wygł. w Krakowie w dn. 14 i 15 marca 1886 roku. Lwów, 1887; O obecnym stanie ziemstwa w posiadających je guberniach cesarstwa rosyjskiego i o projektowanych w tém ziemstwie reformach. Lwów, 1889; Сочинения. Т. 1—10. Санкт-Петербург, 1889—1902; *Dzieje literatury polskiej*. Kraków, 1891; Новые направления в науке уголовного права. Москва, 1898; Семь судебных речей по политическим делам: (1877—1887). Санкт-Петербург, 1908; Избранные труды. Минск, 2015.

Рекомендована література

1. Чубинский М. П. Памяти В. Д. Спасовича // Вестник Европы. 1909. № 1—2;
2. M. Jankowski. Być liberałem w czasie trudnym. Rzecz o Włodzimierzu Spasowiczu. Łódź, 1996.

Бібліографічний опис:

Спасович Володимир Данилович / В. М. Лебедєва// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-890096>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).